



AARDAPPELTEELT IN WIT-RUSLAND

Adama nodigde ons uit om een aantal aardappelproeven en bedrijven te bekijken in Wit-Rusland. Al kort na onze aankomst namen we een kijkje in de detailhandel. Nadien bezochten we een proefcentrum voor gewasbeschermingsonderzoek. – Patrick Dieleman

Vrij belangrijke teelt

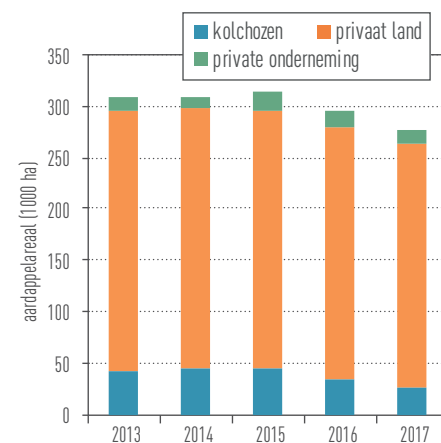
We bezochten het Instituut voor Gewasbescherming in Pryluki, vlak bij Minsk. Onderzoekster Marina Konopatskaya bracht eerst een overzicht van de aardappelteelt in Wit-Rusland. Aardappelen maakten vorig jaar 8,5% van het areaal uit. Granen en peulvruchten nemen samen 74,6% van het areaal in, koolzaad 10,4%, suikerbieten 3,1%, groenten 1,9% en vlas 1,5%. Het nationaal statistisch comité raamt dat er in 2017 in totaal 277.200 ha aardappelen werden geteeld in Belarus (figuur 1). Opvallend is het grote aandeel van de teelt op privaat land. Daarvoor is het belangrijk om de organisatie op het platteland te kennen. De agrarische economie draait nog steeds sterk rond collectieve staatsboerderijen, hoewel de private landbouwondernemingen toenemen in belang. Men onderscheidt twee types van staatsboerderijen. Op de sovchozen werken de boeren in staatsdienst. Op de kolchozen werken ze voor een aandeel in de winst en zijn ze niet in dienst van de staat. De

kolchoz is eigendom van de groep samenwerkende boeren en van de staat. De collectiviteit moet jaarlijks een bepaald percentage van de productie afstaan aan de staat tegen een door de staat vastgestelde prijs. De boeren-medeeigenaars hebben geen vast inkomen. Als 'sociale zekerheid' beschikken ze over een stukje

.....
De echt professionele teelt beslaat maar 15% van het areaal.

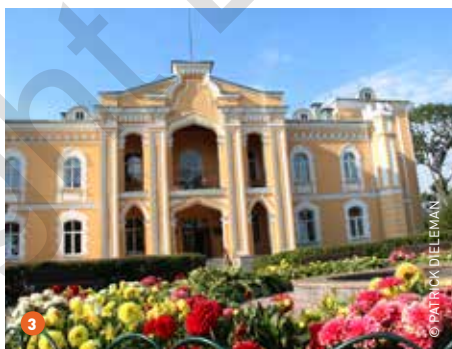
privéland waarop hun huis staat, ze enkele dieren houden en allerlei gewassen verbouwen, voornamelijk groenten, fruit en aardappelen. Veel plattelandsdorpen vertonen een dambordpatroon van grondstukken met centraal een huis en daarrond een uitgebreide tuin. Daar-

naast is er het verschijnsel van de *datcha*, een buitenverblijf met tuintje waar ook veel stedelingen een deel van hun eigen voedsel telen – omdat ze het graag doen, maar ook 'omdat men nooit weet wat de toekomst zal brengen'. 85% van de aard-



Figuur 1 Evolutie van het aardappelareaal in Wit-Rusland (1000 ha) - Bron: Nationaal statistisch comité Belarus

appelen wordt in dergelijke tuinen en tuintjes geteeld. De echt professionele teelt beslaat maar goed 40.000 ha. De collectieve boerderijen nemen 10% voor hun rekening. Tijdens ons bezoek later aan de kolchoz Snov vernamen we dat deze teelt eerder als een noodzakelijk kwaad beschouwd wordt, omdat de overheid nu eenmaal aardappelen nodig heeft. Het areaal bij de collectieve boerderijen daalt daardoor. De staat bepaalt de graanprijs, omdat ze de grootste koper van graan is. Dat geldt in meerdere of mindere mate ook voor andere cultuurgewassen, zoals aardappelen of groente. De kolchozen moeten eerst de staat bevoorraden. Pas als ze meer produceren dan die nodig heeft, is er ruimte om bijvoorbeeld aan grootwarenhuizen te verkopen. Dat gebeurde met het graan in 2017. Het plan voorzag de productie van 7 miljoen ton graan. In werkelijkheid werd er 8 miljoen geproduceerd, zodat er 1 miljoen beschikbaar was voor de vrije verkoop. De overige 5% van het aardappelareaal wordt rondgemaakt door private ondernemingen. Sula Farming Enterprise, dat we later bezochten, is daar een voorbeeld van. Die zijn commerciëler van instelling, spelen in op mogelijkheden in de markt – onder meer voor export – en weten zo betere prijzen te realiseren. Voor hen is er een stijgende trend. Heel veel aardappelen gaan naar Rusland. Het binnenlands verbruik wordt geraamd op 184 kg per persoon per jaar. Dat is een halve kilogram per dag, maar deels zou dit ook gaan over aardappelen die verwerkt worden tot vodka. De bruto-opbrengst/ha bedroeg 23,2 ton/ha in 2017. Daarin weegt het effect van de teelt op privéland door. Uiteraard hebben we ook geen zicht op hoe de inzameling van dit cijfermateriaal gebeurt. Geven de boeren de opbrengst van hun privégronden wel volledig aan? Maar de teelt gebeurt bij hen ook weinig professioneel. Vaak bewaren ze de kleinste aardappelen van de vorige oogst om te gebruiken als pootgoed. Gewasbescherming gebeurt er weinig of niet. Dat leidt onder meer tot grote druk van de coloradokever, en die waait over naar de grote percelen. Ook aardappelplaag en alternaria worden vaak ongemoeid gelaten in de tuinen. Tijdens ons bezoek, half augustus, zagen we daarin vooral ziek of al afgestorven aardappelbloei. De aardappelen op professionele velden stonden er veel beter bij. Net als bij ons zijn de belangrijkste aardappelziekten phytophthora en alternaria. Het toepassen van gewasbescher-



- 1 In het grootwarenhuis ProStar in Minsk, een keten in het betere segment met een meer dan gemiddeld aanbod, kostte het lokale ras Vladar 0,89 Wit-Russische roebel (ongeveer 0,36 euro) per kg. 2 Het grootste deel van de aardappelen wordt geteeld zoals hier: op grond rondom de woning van een landarbeider. 3 Het Instituut voor Gewasbescherming in Pryluki, vlak bij Minsk. 4 Onderzoekster Galina Sereda toont een proefveld waarop werd gewerkt met Tavas in vooropkomst en Taurus in na-opkomst. Voor de plaagpreventie gebeurden bij wijze van proef alleen 3 behandelingen met Banjo Forte.

mingsmiddelen neemt volgens Vladimirovna jaar na jaar toe. Wat het voorbehandelen van pootgoed betreft gebeurt dit voor 57% met insecticiden, 29% fungiciden en 14% gecombineerd. Imidacloprid (een neonicotinoïde, bij ons onder meer in Gaucho en Poncho Expert) is het meest toegepaste ontsmettings-

middel. Wie daarvoor de machines heeft, past het vooral toe tijdens het planten. Gedurende de discussie achteraf met enkele medewerkers van het instituut rees bij hen de vraag waarom de EU het gebruik van neonicotinoïden bant. Zij zien vooral de efficiëntie ervan, en hun overheid is duidelijk dezelfde mening toege-



Deze proefrooiing half augustus leerde dat er nog ruimte was om de opbrengst te verhogen. Bemerkt de oprukkende verstedelijking op de achtergrond.

daan. Nog 52,4% van de geregistreerde fungiciden bestaat uit één actieve stof, vooral contactmiddelen, maar het aantal gecombineerde middelen neemt toe, vooral omdat men daarmee een langere nawerking realiseert.

Onderzoek

Het Instituut voor Gewasbescherming focust op alle terreinen van gewasbescherming (www.izr.by). Ze hadden de voorbije 2 jaar twee producten van Adama gericht op aardappelen in hun onderzoek, met name het nieuwe aardappelherbicide Tavas en het fungicide Banjo Forte. Tavas is een SC-formulering van 62,5 gram/liter + diflufenican 250 gram/liter metribuzin die dit voorjaar erkend werd in België. Metribuzin is al jaren een vertrouwde partner voor onkruidbestrijding in aardappelen. Het heeft naast een zeer goede bodemwerking ook een contactwerking op het onkruid. Diflufenican kennen we als onkruidbestrijdingsmiddel in granen. Adama introduceert daarmee een ander werkingsmechanisme in de aardappelteelt. HRAC deelt het in bij de herbicidegroep F1 (PDS-remmers), wat een wapen is in de strijd tegen resistentieontwikkeling. Een aantal andere vooropkomstmiddelen zitten in groep F3 (caroteen-synthese remmers). In de proeven werd Tavas in vooropkomst gecombineerd met Taurus (quizalofop-ethyl) eens het gewas 10 tot 15 cm hoog was. Dit laatste is een grassenmiddel (bij ons is er een erkenning voor

aardappelen onder de naam Targa Megamax). Het diende vooral de hanenpoot onder controle te houden. De proeven gebeurden op Scarp, een zeer populair ras, dat 50% van het areaal uitmaakt. Net als bij ons was juni in Wit-Rusland droger dan normaal. Een week voor en na de behandeling regende het niet. Maar dit bleek geen nadelig effect te hebben op de effectiviteit van het bodemmiddel in vooropkomst. Ook in 2017 was de werkzaamheid goed. Toen werd op het behandelde veld 58,3 ton/ha geoogst, op het onbehandelde slechts 29,7 ton. Een aandachtspunt is volgens de onderzoekers het tijdstip van toepassing. Er is kans op gewasschade, wanneer een scheut in contact komt met het herbicide wanneer de aardappelen aan de oppervlakte komen.

Vladimirovna toonde ook resultaten van een fungicidenproef met Banjo Forte. Dit is een SC-formulering van 200 gram/liter dimethomorf + 200 gram/liter fluazinam die bij ons ondertussen al 3 jaar op de markt is. In 2017 gebeurden drie behandelingen met een interval van 10 dagen. In 2017 haalde een onbehandeld veld 36,6 ton/ha. Een drie keer behandeld proefveld kwam uit op 58,3 ton. "Banjo Forte heeft een nevenwerking tegen alternaria,

maar bij grotere druk moet je een specifiek alternariamidde toevoegen. De drie behandelingen met Banjo Forte is geen praktijkadvies. Op de sovchozen passen ze eerst een systemisch product toe, nadien komen ze met een middel dat contactwerking combineert met een translaminare werking. De laatste twee jaar volstonden drie behandelingen, maar in het verleden waren soms zeven behandelingen nodig. Voor de onderbouwing van ons waarschuwingssysteem volgen we praktijkvelden op. Telers worden verwittigd via telefoon, de website en persmededelingen." Ten behoeve van de advisering hebben ze proefvelden waar middelen van verschillende firma's getest worden, ook vaak in combinatie. In 2018 doken de eerste infectiekansen in Wit-Rusland pas op na half juli. "In de sovchozen startten ze al half juni met behandelen, omdat ze infectie vreesden. Maar in feite was dat niet nodig." Vladimirovna voegde er ook aan toe dat de druk dit jaar heel hoog was in juli doordat het meer regende dan gemiddeld en de gemiddelde temperatuur gemiddeld 2 °C hoger was. ■

In het volgende nummer brengen we het tweede deel van dit artikel.

BELARUS

Wit-Rusland is een letterlijke vertaling van de benaming Belarus. Die is afkomstig van de Russische woorden Belaja (wit) en Roes, wat slaat op Roethenië, een historische benaming voor een regio die het westen van Rusland, Oekraïne, een deel van Polen en Litouwen beslaat en waar Oost-Slaven woonden. Het is een voormalige Sovjetrepubliek die in 1990 de onafhankelijkheid uitriep. De hoofdstad is Minsk, een stad die pas belangrijk werd in de Sovjettijd omdat het Russische opperbevel er gevestigd was. Momenteel heeft Wit-Rusland 9,5 miljoen inwoners, waarvan er bijna 2 miljoen in Minsk wonen. Bij veel landbouwers doet de naam Belarus een belletje rinkelen wegens het gelijknamige tractormerk, dat overigens in Minsk gebouwd wordt door Minsk Tractor Works en ontstaan is vanuit de Sovjet-planeconomie.

